

İNTÖRN OLMAYA ADAY HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE ZAMAN YÖNETİMİ VE AKADEMİK BAŞARI İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Fatma Başalan İZ*
Tangül Aytur ÖZEN**

ÖZET

Amaç: Bu araştırma intörn olmaya aday öğrencilerin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı olan bu çalışma, 1-31 Mayıs 2010 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, intörn olmaya aday 68 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Alay ve Koçak tarafından geçerlik güvenilirlik çalışmaları yapılan Zaman Yönetimi Envanteri ve veri toplama formu ve kullanılmıştır. Veri analizleri için yüzdelik ölçüleri, t testi, Varyans analizi, Bonferroni ileri analizi, Spearman's Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuçlar: Öğrencilerin zaman yönetimi envanterinden aldıkları toplam puan minimum 49 maximum 113 olup, ortalama ise 76.7 ± 12.7 'dir. Öğrencilerin akademik başarı ortalaması 2.71 ± 0.45 dir. Zaman Yönetimi Envanteri puanı ve alt ölçek puanı ile akademik başarı puanı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Yaş, babasının öğrenim durumu gibi değişkenler ile zaman yönetimi arasında ilişki bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: zaman yönetimi, zaman yönetimi envanteri, akademik başarı, öğrenci

INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN TIME MANAGEMENT AND ACADEMIC ACHIEVEMENT IN NURSING STUDENTS TO BE THE CANDIDATE INTERN

ABSTRACT

Aim: This study has been conducted in order to analyze relationship between the time management behavior and academic success of nursing students to be the candidate intern. The purpose of this research was to determine time management skills and academic achievements

* Yrd.. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği AD., 32100, Isparta, Türkiye, 0(246)2114774 fatmabi@sdu.edu.tr

** Öğr. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD., 32100, Isparta, Türkiye, 0(246)2114775 tangul@sdu.edu.tr

Method: The descriptive study was carried out between the 1st May 2010 and 31st May 2010. The research population of this study constituted nursing students to be the candidate intern. The sample was consisted of 68 students. In order to collect data were used Time Management Inventory by Alay and Koçak whose reliability and validity studies, and data collection form. Statistical analysis was made using percentage measurements, t test, One-way ANOVA, Bonferroni further analysis, Spearman's correlation analysis.

Results and Conclusions: Nursing student's total time management points were minimum 49 maximum 113 and median was 76.7 ± 12.7 . Academic achievements average of students was 2.71 ± 0.45 . Time Management Inventory score and subscale scores were not significantly correlated with academic achievement scores. There has been significant relationship between time management with variables such as age, fathers's education level.

Key words: time management, time management inventory, academic achievement, student

GİRİŞ

Zaman, tanımlanması ve anlaşılması en güç kavramlardan biridir. Zaman kavramı bulunulan ortama, varlıklara, toplumlara ve kültürlere göre değişmektedir.¹ Zaman, yerine konamayan, geri döndürülemeyen, yeniden yaşanamayan, depolanamayan, satın alınamayan ve kıt olan evrendeki en benzersiz değerdir. Zaman, olayların geçmişten bu güne gelip geçtiği, kontrol dışı, kesintisiz bir süreçtir.² Kontrol dışı süregelen bu akışın yönetilme olanağının olup olmadığını belirleyebilmek için incelenmesi gerekmektedir.³ Yönetim; belirlenen hedeflere ulaşmak için başta insanlar olmak üzere, maddi olan-olmayan tüm kaynakların, zamanın, birbiriyle uyumlu- verimli ve etkin kullanabildiği kararları alma ve kararları uygulama sürecidir.⁴ Bu bağlamda zaman yönetimi; belli bir zaman aralığında bir işle meşgul olmak değil, o işten sonuç almaktır.

Josephs eserinde, zaman yönetimi kavramının yanlış kullanıldığına dikkat çekerek Pearson'nun "Zamanı yönetemeyiz, yalnızca kendimizi zamana göre yönetebiliriz" sözüne yer vermiştir.⁵ Yönetim kavramına

¹ Şimşek M.Ş., Çelik A., Soysal A. 2007 Zaman Yönetimi ve Yönetmel Zamanda Etkinlik. 2. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara.

² Hyrum S. 2000 Hayatı ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası.; Üretkenliği ve İç Huzuru Arttırmak için Kanıtlanmış Stratejiler. I. Baskı, Çev: Adalet Çelbiş, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

³ Tutar H. 2007 Zaman Yönetimi. II. Baskı, Seçkin yayıncılık San ve Tic. A.Ş., Sözkese Matbaacılık, Ankara.

⁴ Eren E. Yönetim ve Organizasyon. Beta Basım Yayım A.Ş., İstanbul, 2000.

⁵ Josephs R. Zaman Yönetimi. 2. Baskı. Çev. Özlem Koşar, Epsilon Yayınları, İstanbul, 1996.

bakıldığında aslında bir yönlendirme faaliyeti olduğu görülmektedir. Bu nedenle akıp giden zamanın yönetilmesi aslında insanın kendini, işlerini ve diğer faaliyetlerini yönetebilmesi, zamanın daha verimli kullanılması anlamına gelmektedir. Bir başka ifade ile belli bir zaman dilimine daha fazla iş ve etkinliğin sığdırılması sürecidir. Bu süreç, zaman kullanımı ile ilgili karar verme ve seçim yapma temellerine dayanmaktadır. Zaman yönetimi süreci, bireyin önce kendini tanıması, kişilik özelliklerini bilmesi, zaman kullanma problemi analizi yapması, buna ilişkin verileri toplaması, alternatif çözümleri değerlendirmesi, bu alternatiflerden birini seçmesi ve seçimi uygulaması eylemlerini içermektedir.^{6 7}

Zaman yönetimi kavramını açıklamaya çalışan yedi yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar; Düzenli Yaşam Yaklaşımı, Savaşçı Yaklaşım, ABC Yaklaşımı, Sihirli Ağaç Yaklaşımı, Hedef Belirleme Yaklaşımı, İyileştirme Yaklaşımı ve Beceri yaklaşımıdır. Bu yaklaşımlardan Beceri yaklaşımı, zaman yönetimi konusundaki becerilerimizin, nasıl çalıştığımızın ve zamanı nasıl kullandığımızın analiz edildiğinde ortaya çıkacağını savunmaktadır.⁸ Geçmişte başarılı olmak için önerilen reçetede tek yol vardı; çok çalışmak. Oysa günümüz toplumunda başarıya giden yol etkili ve verimli çalışmaktan geçmektedir. Etkili ve verimli çalışmak da ancak zaman yönetimi ile mümkün olmaktadır.⁹

Hemşirelik eğitiminde klinikte öğretim, eğitiminin bütünüyle en önemli parçalarından birisidir. Klinik deneyim ile öğrencilerin bilgilerini gerçek ortamda kullanması, psikomotor becerilerinin gelişmesi ve mesleki sosyalizasyonunu sağlaması amaçlanmaktadır. Klinik deneyimin sağlanmasında en yaygın uygulanan yöntem ise, son yıl içinde düzenlenen intörn uygulamasıdır.¹⁰ İntörnlük uygulamasının yürütüldüğü üniversitelerde, intörnlük farklı sürelerde yapılmaktadır. İntörnlük uygulamasının kesintisiz on iki ay devam ettiği üniversitelerde, öğrencinin geleceğe hazırlanma, daha fazla okuma ve öğrenme, yeni gelişmeleri takip etme, dinlenme ve eğlenme gibi gereksinimleri karşılamak için zaman yönetimini becerilerinin gelişmiş olması daha fazla önem taşıyabilir.

⁶ Tutar H. Zaman Yönetimi. II. Baskı, Seçkin yayıncılık San ve Tic. A.Ş., Sözkese Matbaacılık, Ankara,2007.

⁷ Stephen CR.Önemli İşlere Öncelik Verin. IV. Baskı, Çev: Osman Deniztekin, Varlık Yayınları, İstanbul,2000.

⁸ Şimşek M.Ş., Çelik A., Soysal A. Zaman Yönetimi ve Yönetel Zamanda Etkinlik. 2. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara,2007.

⁹ Tutar H. Zaman Yönetimi. II. Baskı, Seçkin yayıncılık San ve Tic. A.Ş., Sözkese Matbaacılık, Ankara,2007.

¹⁰ Tosun N, Ofıaz F, Akyüz A, Kaya T, Yava A, Yıldız D, Akbayrak N. Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencilerinin intörn eğitim programından beklentileri ile program sonunda kazanım ve önerilerinin değerlendirilmesi. Gülhane Tıp Dergisi; 50: 164-171,2008.

Bu araştırma intörn olmaya aday öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini ve akademik başarılarını belirlemek amacıyla planlanmıştır.

GEREÇ YÖNTEM

Sağlık Bilimleri Fakültesi üçüncü sınıfında öğrenim gören, intörn olmaya aday öğrencilerin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmış olan araştırmanın verileri 2010 yılı Mayıs ayı içerisinde toplanmıştır. Araştırmanın evrenini, hemşirelik bölümü üçüncü sınıfta öğrenimine devam eden 68 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş evrenin tamamı örnekleme oluşturmuştur. Araştırmaya katılmada gönüllülük esas alınmış ve kurum bilgilendirmesi yapılmıştır.

Araştırmada, araştırmacılar tarafından oluşturulan veri toplama formu, Alay ve Koçak tarafından Türkçe'ye uyarlaması ve geçerlik-güvenirlilik çalışmaları yapılan Zaman Yönetimi Envanteri (ZYE) kullanılmıştır.¹¹¹² Öğrencilerin yılsonu akademik başarı puanları fakültenin öğrenci bürosundan alınmıştır.

Zaman Yönetimi Envanteri, Britton ve Glynn'nın modeli temel alınarak Britton ve Tesser tarafından üniversite öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Türkçe'ye uyarlanan ankette, Temel Bileşenler Faktör Çözümlemesi yapılmış, anketin üç alt ölçek ve madde sayısı 27 olarak belirlenmiştir. Zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar başlıklarından oluşan envanter likert yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Cevaplar her zaman- sık sık- bazen- nadiren- hiç ifadelerinden oluşmaktadır. Bu ifadelere 1 ile 5 arasında puan verilmiştir. ZYE'de zaman planlaması alt ölçeği, uzun süreli ve kısa süreli (bir günlük veya haftalık) planlamaları temsil etmekte olup, bir tanesi (16. madde) tersine ifade olmak üzere 16 soru bulunmaktadır. Bu bölümden yüksek puan alan öğrencilerin, zamanını daha iyi kullananlar sınıfında olup zamanlarını harcamada kendilerinin söz sahibi oldukları belirtilmiştir. Zaman tutumları alt ölçeği, kişinin zaman yönetimi ile ilgili neler yaptığına yönelik maddeleri içeren 4 tane düz, 3 tane de (2, 6 ve 7. maddeler) tersine ifade olmak üzere, toplam 7 sorudan oluşmaktadır. Bu alt ölçekten yüksek puan alan öğrencilerin, zamanlarını iyi yönettikleri, her şeyi uzun zaman aralığında düşündükleri kabul edilmiştir. Diğer alt ölçek ise, öğrencilerin zamanı olumsuz yönde harcayan etkinliklerle ilgili 4 sorudan

¹¹ Alay S. Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000.

¹² Alay S, Koçak S. Validity and Reliability of Time Management Questionnaire. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22: 9-13,2002.

oluşmaktadır ve bu soruların hepsinde tersine ifade kullanılmıştır. Bundan dolayı bu maddelere zaman harcattırıcılar adı verilmiştir. Zaman harcattırıcıların, öğrencileri okul gayelerinden uzaklaştıran her şeyi içine aldığı ifade edilmiştir.¹³ Bu üç bölümden alınan puanların toplamı, ZYE sonucunu vermektedir. ZYE'den alınabilecek maksimum puan 135 olup, minimum puan 27'dir.¹⁴ Akademik başarı 0-4 arasında değerlendirilmektedir.

Verilerin analizinde SPSS programı kullanılarak yüzdelik ölçütleri, t testi, Varyans Analizi, Bonferroni ileri analizi ve Spearman's Korelasyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırma grubunu oluşturan üçüncü sınıf öğrenciler 20-23 yaş aralığında olup, yaş ortalaması 21.5 ± 1.01 'dir. Araştırma grubunun % 92.6'sını kızlar oluşturmaktadır. Öğrencilerin % 97.1'i bekar olup, % 58.8'inin yaşamın büyük bir bölümü ilde geçmiştir. Öğrencilerin % 39.7'si iki kardeş olup, % 51.5'i ilk çocuktur. Öğrencilerin % 55.9'u okuduğu okuldan memnun olup % 64.7'si hemşireliği kendisi için uygun bir meslek olarak görmektedir. Zamanı iyi değerlendirme ile ilgili % 51.5'i yayın okurken, % 61.8 zamanını verimli kullanmadığına inanmaktadır. Öğrencilerin % 7.4'ü okul saatleri dışındaki saatlerde bir işte çalışmaktadır. Aile tipi olarak % 83.8'i çekirdek aile yapısına sahip olup, % 55.9'unun ailesinde gelir, gidere eşittir. Öğrencilerin % 58.8'inin annesi, % 57.4'ünün babası ilkokul mezunudur. Öğrencilerin % 76.5'inin aile içinde alınan kararları demokratik olarak algılandığı belirlenmiştir. ZYE'nin iç tutarlık katsayısı bu araştırma için 0.85 olarak hesaplanmıştır.

Öğrenciler Zaman Yönetimi Envanterinden 49 ile 113 arasında puan almışlardır. Envanterin alt ölçekleri olan; zaman planlaması ortalaması 44.6 ± 10.1 , zaman tutumları 19.5 ± 2.6 ve zaman harcattırıcılar ortalaması 12.5 ± 2.1 dir. Envanter toplam puan ortalamaları 76.7 ± 12.7 'dir. Öğrencilerin akademik başarıları 1.80-3.54 arasında olup akademik başarı ortalaması 2.71 ± 0.45 dir (Tablo 1).

Zaman Yönetimi Envanteri puanı ve alt ölçek puanı ile akademik başarı puanı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Öğrenciye ait tüm bağımsız değişkenler ile ZYE puanı arasındaki ilişki, değişkenin özelliğine göre varyans analizi veya t testi ile incelenmiştir.

¹³ Alay, S. ve Koçak, S. Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, sayı 35, 326-335, 2003.

¹⁴ Başak T, Uzun Ş ve Arslan F. Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri, TAF Preventive Medicine Bulletin, 7(5), 429-434,2008.

Öğrencinin ZYE'den aldığı puan ile öğrencinin yaşı, babasının eğitim durumu, ailesinin gelir durumu, zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Analiz sonucunda anlamlı bulunan ilişkiler Bonferroni ileri analizi ile incelenmiştir. Öğrencinin yaşı ile ZYE puanı arasındaki ilişkinin 20 yaş grubundaki öğrencilerin ZYE puanının daha yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir ($F=2.01$, $p<0.05$). Babası üniversite mezunu olan öğrencinin ZYE puanının yüksek olmasından kaynaklanan anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($F=1.80$, $p<0.05$). Öğrencinin ailesinin gelir durumu ile ZYE puanı arasındaki ilişkinin, geliri giderinden daha az olan öğrencilerin ZYE puanının daha yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir ($F=2.68$, $p<0.05$). Öğrencinin zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu ile ZYE puanı arasındaki ilişkinin, hiç yayın okumayan öğrencilerin ZYE puanının yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır ($F=2.92$, $p<0.01$).

Öğrenciye ait tüm bağımsız değişkenler ile akademik başarı puanı arasındaki ilişki, değişkenin özelliğine göre varyans analizi veya t testi ile incelenmiştir. Öğrencinin akademik başarısı ile aile tipi, ailenin gelir durumu, annesinin eğitim düzeyi, aile içinde kararların nasıl verildiği, kardeş sayısı, öğrencinin kaçınıcı sıradaki çocuk olduğu, yaşamında en uzun süreyi nerede geçirdiği, zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayınları okuma durumu ile istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Analiz sonucunda anlamlı bulunan ilişkiler Bonferroni ileri analizi ile incelenmiştir. Öğrencinin aile tipi ile akademik başarısı arasındaki istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin geniş aile yapısına sahip öğrencilerin puanının yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir ($F=2.63$, $p<0.05$). Ailenin gelir durumu ile akademik başarısı arasındaki ilişkinin geliri giderinden az olan öğrencilerin yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir ($F=2.60$, $p<0.05$). Annesi okur-yazar olan öğrencilerin akademik başarı puanlarının daha yüksek olması anlamlı ilişkinin nedeni olarak bulunmuştur ($F=2.27$, $p<0.05$). Aile içinde kararların nasıl verildiği ile akademik başarısı arasındaki ilişkinin, kuralcı bir yaklaşımla kararların verildiği aile yapısına sahip olan öğrencilerin akademik başarı puanlarının yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir ($F=2.23$, $p<0.05$). Kardeş sayısı fazla olan öğrencinin akademik başarılarının yüksek olması anlamlı ilişkinin nedeni olarak bulunmuştur ($F=3.06$, $p<0.01$). Öğrencinin kaçınıcı sıradaki çocuk olduğu ile akademik başarı arasındaki ilişkinin, dördüncü veya daha sonraki sırada doğan öğrencinin başarı puanının daha yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir ($F=3.38$, $p<0.05$). Yaşamının büyük bir bölümünü köyde geçirenlerin, akademik başarı puanının daha yüksek olmasından kaynaklanan bir ilişki belirlenmiştir ($F=3.34$, $p<0.01$). Zamanı iyi değerlendirme ile ilgili hiç yayın okumayan öğrencilerin akademik başarıları daha yüksek olmasından kaynaklanan bir ilişki saptanmıştır ($F=6.65$, $p<0.01$).

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencileri ile yürütülen bu araştırmada; ZYE'den alınan toplam puanların 49 ile 113 arasında değiştiği, puan ortalamasının 76.7 ± 12.7 olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin zaman yönetimi becerisinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Demirtaş ve Özer'in (2007) 438 öğretmen adayı ile yürüttükleri çalışmada ZYE puan ortalamaları 92.15 ± 10.53 olarak hesaplanmıştır.¹⁵ Başak, Uzun ve Arslan'ın (2008) 323 kişilik öğrenci grubunda yaptıkları araştırmada, ZYE puanının 46-127 arasında ve ortalamasının 89.41 ± 12.71 olduğu bulunmuştur.¹⁶ Tektaş ve Tektaş'ın (2010) 116 öğrenci üzerinde yürüttüğü araştırmada da öğrencilerin zaman yönetimlerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.¹⁷ Yapılan araştırmaya göre öğrencilerin orta düzeyde zaman yönetimi becerisine sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin ZYE'nin zaman planlaması alt ölçek ile akademik başarı puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamasına rağmen; Alay (2003), Demirtaş ve Özer (2007) ile Andıç (2009) tarafından yapılan çalışmalarda anlamlı bir ilişki saptanmıştır.^{18 19 20} Bu sonuç araştırma gruplarının kişisel özelliklerindeki farklılıklardan kaynaklanabilir. Araştırmada; ZYE'nin zaman tutumları alt ölçek ile akademik başarı puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Başak, Uzun ve Arslan (2008) tarafından hemşirelik öğrencilerinde yapılan çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır. ZYE'nin zaman harcaticılar alt ölçeği ile akademik başarı arasında ilişkinin bulunmaması Başak, Uzun ve Arslan'ın (2008) çalışmalarında da görülmüştür.

Zaman Yönetimi Envanteri toplam puanı ile akademik başarı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Yılmaz, Yoncalık ve Bektaş (2010) tarafından yapılan çalışmada da aynı sonuca rastlanmıştır.²¹ Bu bulgu Alay

¹⁵ Demirtaş H., Özer N. Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkisi, Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, 2007.

¹⁶ Başak T, Uzun Ş ve Arslan F. Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri, TAF Preventive Medicine Bulletin, 7(5), 429-434, 2008.

¹⁷ Tektaş M., Tektaş N. Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki., Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 221-229,2010.

¹⁸ Alay, S. ve Koçak, S. Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, sayı 35, 326-335,2003.

¹⁹ Demirtaş H., Özer N. Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkisi, Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, Cilt:2, Sayı:1,2007.

²⁰ Andıç H. Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar,2009.

²¹ Yılmaz İ., Yoncalık O., Bektaş F. Zaman Yönetimi Davranışı ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki, e-Journal of New World Sciences Academy, 5,3, 187-194,2010.

(2000), Erdul (2005)²², Demirtaş ve Özer (2007), tarafından yapılan araştırma bulgularınca desteklenmemiştir. ZYE ve alt ölçekleri ile akademik başarıları arasında anlamlı ilişkinin bulunmaması araştırma grubuna ait değişkenlerden kaynaklanabilir.

ZYE'nin iç tutarlık katsayısı bu araştırma için 0.85 olarak hesaplanmıştır. Başak, Uzun ve Arslan (2008) iç tutarlık katsayısını 0.87 olarak bulmuştur. Demirtaş ve Özer'in (2007) yürüttükleri çalışmada iç tutarlık katsayısı 0.80 olarak hesaplanmıştır. ZYE güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılmıştır.

Öğrencinin ZYE'den aldığı puan ile öğrencinin yaşı, babasının eğitim durumu, ailesinin gelir durumu, zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Öğrencinin yaşı ile ZYE puanı arasındaki ilişkinin 20 yaş grubundaki öğrencilerin ZYE puanının daha yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Daha küçük yaş grubunda ZYE puanının yüksek olmasında; öğrencilerin aile baskısını daha yoğun hissetmeleri etkili olabilir. Erdem, Pirinçci, Dikmetaş (2005) tarafından yapılan çalışmada; yaşı daha küçük olan öğrencinin, ZYE'den daha yüksek puan andığı belirlenmiştir.²³ Babası üniversite mezunu olan öğrencinin ZYE puanının yüksek olmasından kaynaklanan anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu durum babanın öğrenim durumu arttıkça çocuğuna zaman planlaması konusunda yol gösterici olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Öğrencinin ailesinin gelir durumu ile ZYE puanı arasındaki ilişkinin, geliri giderinden daha az olan öğrencilerin ZYE puanının daha yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Gelir durumunun az olması öğrencinin aileye destek olmak amacıyla ders saatleri dışında çalışmasını gerektirebilir. Bu durumda öğrencinin var olan zamanını etkin yönetmesini sağlayabilir. Öğrencinin zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu ile ZYE puanı arasındaki ilişkinin, hiç yayın okumayan öğrencilerin ZYE puanının yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Zaman yönetiminin önemini daha önce kavramış olması ve yaşamına geçirmiş olması nedeniyle ZYE'den daha yüksek puan almış olabilirler. Erdem, Pirinçci, Dikmetaş (2005) tarafından yapılan çalışmada da zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu ile ZYE puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğrencinin akademik başarısı ile aile tipi, ailenin gelir durumu, annesinin eğitim düzeyi, aile içinde kararların nasıl verildiği, kardeş sayısı, öğrencinin kaçınıcı sıradaki çocuk olduğu, yaşamında en uzun süreyi nerede

²² Erdul G. Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Bursa,2005.

²³ Erdem R., Pirinçci E., Dikmetaş E. Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarıları İle İlişkisi, Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14:167-177,2005.

geçirdiği, zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayınları okuma durumu ile istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğrencinin aile tipi ile akademik başarısı arasındaki istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin geniş aile yapısına sahip öğrencilerin puanının yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Geniş aile yapısında ailenin kalabalık olmasına rağmen iş bölümünün yapılması, anlaşılmayan bir bilginin diğer aile üyeleri tarafından tamamlanması öğrencinin başarısının olumlu etkilenmesine neden olabilir. Ailenin gelir durumu ile akademik başarısı arasındaki ilişkinin geliri giderinden az olan öğrencilerin yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Gelir durumunun az olması, yıl kaybetmeden çalışma ortamına atılmak gelir elde etmek isteğini güçlendirerek akademik başarıyı arttırabilir. Annesi okur-yazar olan öğrencilerin akademik başarı puanlarının daha yüksek olması anlamlı ilişkinin nedeni olarak bulunmuştur. Okur-yazar olmayan annelerin öğrenim görmeyle ilgili olumlu ve çalışmaya motive edici duygularını çocuklarına yansıtmaları öğrencinin başarısını arttırabilir. Aile içinde kararların nasıl verildiği ile akademik başarısı arasındaki ilişkinin, kuralcı bir yaklaşımla kararların verildiği aile yapısına sahip olan öğrencilerin akademik başarı puanlarının yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Aile içinde her bir bireyde sorumluluk bilincinin geliştirilmesi, baskıcı olmayan bir yapıda kuralların yaşama geçirilmesi akademik başarıyı olumlu etkileyebilir. Kardeş sayısı fazla olan öğrencinin akademik başarılarının yüksek olması anlamlı ilişkinin nedeni olarak bulunmuştur. Kardeş sayısının fazla olması, aile içinde okuyan kardeş sayısını ve kardeşlere sunulan fırsatları azaltabileceği gibi üniversitede okuyan öğrenciye öğrenim gördüğü için ayrıcalıklı olmayı ve aile bireyleri tarafından daha çok destek görmeyi de getirebilir. Bu da akademik başarısını arttırabilir. Öğrencinin kaçınıcı sıradaki çocuk olduğu ile akademik başarı arasındaki ilişkinin, dördüncü veya daha sonraki sırada doğan öğrencinin başarı puanının daha yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Ebeveynler sıklıkla sonraki sıralarda doğan çocuklarına daha yumuşak ve anlayışlı bir tutum içerisinde olabilirler bunun bir sonucu olarak da öğrencinin başarısı olumlu etkilenebilir. Yaşamının büyük bir bölümünü köyde geçirenlerin, akademik başarı puanının daha yüksek olmasından kaynaklanan bir ilişki belirlenmiştir. Büyük şehirde okumak, yaşamak, bir işte çalışmaya daha hızlı başlamak isteği, öğrencinin ders çalışma motivasyonunu arttırabilir, öğrencinin başarısını arttırabilir. Zamanı iyi değerlendirme ile ilgili hiç yayın okumayan öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olmasından kaynaklanan bir ilişki saptanmıştır. Öğrencinin zamanı iyi değerlendirmeyi içselleştirmeleri nedeniyle konu ile ilgili hiç yayın okumamış olsa bile başarılı olabilir. Erdem, Pirinççi, Dikmetaş (2005) tarafından yapılan araştırmada da zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu ile ZYE puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

SONUÇLAR

- Öğrencilerin Zaman Yönetimi Envanteri puan ortalamalarının 76.7 ± 12.7 olduğu ve zaman yönetimi becerilerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Öğrencilerin akademik başarılarının 1.80-3.54 arasında olup akademik başarı ortalamasının 2.71 ± 0.45 olduğu saptanmıştır.
- Zaman Yönetimi Envanteri puanı ve alt ölçek puanı ile öğrencinin akademik başarı puanı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.
- Öğrencinin ZYE'den aldığı puan ile öğrencinin yaşı, babasının eğitim durumu, ailesinin gelir durumu, zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır.
- Öğrencinin akademik başarısı ile aile tipi, ailenin gelir durumu, annesinin eğitim düzeyi, aile içinde kararların nasıl verildiği, kardeş sayısı, öğrencinin kaçınıcı sıradaki çocuk olduğu, yaşamında en uzun süreyi nerede geçirdiği, zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayınları okuma durumu ile istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur.

ÖNERİLER

- Öğrencinin zaman yönetiminde etkili olabilecek bireysel değişkenlerin daha detaylı incelenmesi.
- Öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini arttırmak için zaman yönetimi seminerleri ya da kurslarının düzenlenmesi.
- Öğrencilerin zaman tuzaklarına yakalanma nedenlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırmaların planlanması.
- Öğrenci hemşirelerin klinik uygulamadaki performansları ile zaman yönetimi becerileri arasındaki ilişkileri değerlendirecek çalışmaların yapılması.

Tablo 1: Öğrencilerin Akademik Not Ortalamaları ve Zaman Yönetimi Envanteri Puan Ortalamaları

	Puan Ortalamaları $\bar{X} \pm SS$
Genel Akademik Not Ortalaması	2.71 ± 0.45
Zaman Planlaması	44.6 ± 10
Zaman Tutumları	19.5 ± 2.6
Zaman Harcaticılar	12.5 ± 2.1
Toplam Zaman Yönetimi Puanı	76.7 ± 12.7

Tablo 2: Zaman Yönetimi Envanter Puanı ile Anlamlı İlişkisi Olan Bağımsız Değişkenler

Değişken	Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrencinin yaşı	20 yaş	10	81.70	13.80	Gruplar Arası	46.431	34	1.366	2.018	0.023
	21 yaş	26	75.46	11.81	Gruplar İçi	22.333	33	0.677		
	22 yaş	16	74.00	9.35	Toplam	68.765	67			
	23 yaş	16	78.44	16.26						
Babanın eğitim durumu	Okur-yazar değil	-	-	-	Gruplar Arası	38.004	34	1.118	1.802	0.047
	Okur-yazar	3	72.00	0.0	Gruplar İçi	20.467	33	0.620		
	İlkokul mezunu	39	78.90	12.73	Toplam	58.471	67			
	Ortaokul mezunu	10	74.80	13.08						
	Lise mezunu	15	73.13	13.99						
Üniversite/Y.O.m	1	80.00	0.0							
Ailenin gelir durumu	Gelir giderden fazla	10	72.30	15.18	Gruplar Arası	20.963	34	0.617	2.689	0.003
	Gelir gidere eşit	38	76.26	11.52	Gruplar İçi	7.567	33	0.229		
	Gelir giderden az	20	79.85	13.67	Toplam	28.529	67			
Öğrencin zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu	Sıklıkla	8	70.88	16.74	Gruplar Arası	21.583	34	0.635	2.923	0.001
	Nadiren	35	73.63	10.18	Gruplar İçi	7.167	33	0.217		
	Hiç	25	82.96	12.69	Toplam	28.750	67			

Tablo 3: Akademik Başarı Puanı ile Anlamlı İlişkisi Olan Bağımsız Değişkenler

Değişken	Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Aile tipi	Çekirdek	57	2.71	0.45	Gruplar Arası	13.451	39	0.345	2.634	0.005
	Geniş	8	2.89	0.52	Gruplar İçi	3.667	28	0.131		
	Parçalanmış	3	2.38	0.24	Toplam	17.118	67			
Ailenin gelir durumu	Gelir giderden fazla	10	2.65	0.46	Gruplar Arası	22.363	39	0.573	2.604	0.005
	Gelir gidere eşit	38	2.64	0.42	Gruplar İçi	6.167	28	0.220		
	Gelir giderden az	20	2.68	0.51	Toplam	28.529	67			
Annesinin eğitim durumu	Okur-yazar değil	6	2.84	0.40	Gruplar Arası	57.025	39	1.462	2.270	0.013
	Okur-yazar	6	3.26	0.46	Gruplar İçi	18.033	28	0.644		
	İlkokul mezunu	40	2.69	0.42	Toplam	75.059	67			
	Ortaokul mezunu	6	2.28	0.26						
	Lise mezunu	10	2.64	0.48						
Üniversite/Y.O.m	-	-	-							
Aile içinde kararların nasıl verildiği	Demokratik	52	2.70	0.46	Gruplar Arası	43.108	39	1.105	2.237	0.014
	Otoriter	4	2.76	0.16	Gruplar İçi	13.833	28	0.494		
	Kuralcı	8	2.81	0.49	Toplam	56.941	67			
	Diğer	4	2.62	0.66						

Tablo 3'ün Devamı

Değişken	Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Kardeş sayısı	Bir	2	2.75	0.35	Gruplar Arası	35.035	39	0.898	3.068	0.001
	İki	27	2.65	0.36	Gruplar İçi	8.200	28	0.293		
	Üç	26	2.59	0.48	Toplam	43.235	67			
	Dört ve üstü	13	3.09	0.46						
Öğrencinin kaçınıcı sıradaki çocuk olduğu	Birinci	35	2.75	0.40	Gruplar Arası	51.584	39	1.323	2.384	0.009
	İkinci	19	2.63	0.45	Gruplar İçi	15.533	28	0.555		
	Üçüncü	7	2.39	0.64	Toplam	67.118	67			
	Dört ve üstü	7	3.07	0.38						
Yaşamında en uzun süreyi geçirdiği yer	İl	40	2.73	0.45	Gruplar Arası	28.701	39	0.736	3.341	0.001
	İlçe	19	2.62	0.48	Gruplar İçi	6.167	28	0.220		
	Köy	9	2.83	0.49	Toplam	34.868	67			
Öğrencin zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma durumu	Sıklıkla	8	2.57	0.56	Gruplar Arası	25.950	39	0.665	6.654	0.000
	Nadiren	35	2.70	0.39	Gruplar İçi	2.800	28	0.100		
	Hiç	25	2.78	0.52	Toplam	28.750	67			

KAYNAKÇA

- Alay S. *Seçilmiş Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000.
- Alay, S. ve Koçak, S. *Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, sayı 35, 326–335, 2003.
- Alay S, Koçak S. *Validity and Reliability of Time Management Questionnaire*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22: 9-13, 2002.
- Andıç H. *Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar, 2009.
- Başak T, Uzun Ş ve Arslan F. *Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri*, TAF Preventive Medicine Bulletin, 7(5), 429-434, 2008.
- Demirtaş H., Özer N. *Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkisi*. Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, 2007.
- Erdem R., Pirinççi E., Dikmetaş E. *Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarıları İle İlişkisi*. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14:167-177, 2005.
- Erdul G. *Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Bursa, 2005.
- Eren E. *Yönetim ve Organizasyon*. Beta Basım Yayım A.Ş., İstanbul.,2000.
- Hyrum S. *Hayatı ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası.; Üretkenliği ve İç Huzuru Arttırmak için*
- Kanıtlanmış Stratejiler*. I. Baskı, Çev: Adalet Çelbiş, Sistem yayıncılık, İstanbul., 2000.
- Josephs R. *Zaman Yönetimi*. 2. Baskı. Çev. Özlem Koşar, Epsilon Yayınları, İstanbul., 1996.
- Tosun N, Oflaz F, Akyüz A, Kaya T, Yava A, Yıldız D, Akbayrak N. *Hemşirelik Yüksek Okulu*

- Öğrencilerinin İntörn Eğitim Programından Beklentileri İle Program Sonunda Kazanım ve Önerilerinin Değerlendirilmesi.* Gülhane Tıp Dergisi; 50: 164-171., 2008.
- Stephen CR. *Önemli İşlere Öncelik Verin.* IV. Baskı, Çev: Osman Deniztekin, Varlık Yayınları, İstanbul., 2000.
- Şimşek M.Ş., Çelik A., Soysal A. *Zaman Yönetimi ve Yönetmel Zamanda Etkinlik.* 2. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara.,2007.
- Tektaş M., Tektaş N. *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki.* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 221-229., 2010.
- Tutar H. *Zaman Yönetimi.* II. Baskı, Seçkin yayıncılık San ve Tic. A.Ş., Sözkese Matbaacılık, Ankara, 2007.
- Yılmaz İ., Yoncalık O., Bektaş F. *Zaman Yönetimi Davranışı ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki,* E-Journal of New World Sciences Academy, 5,3, 187-194., 2010.